המאסף

לשנת ה' תק"ס

תקופה שלישית

חֲבִי כִמְעַט רֶגַע עַד יַעֲבוֹר זָעַם
וּשְׁפוֹט בְּנַחַת הַטּוֹב וְהַיָּפִי
וְאַל תְּבַהֵל לָתֵת שֶׁמֶץ הִפְּיִי
כִּי אָיִשׁ אִישׁ לְפִי חִכּוֹ יִטְעַם טָעַם ׃

הַמַּאסָף

חוֹדֶשׁ נִיסָן הַתְּקס"ט

א

שִׁירִים

—

הָאָבִיב

חֶמְדַּת הָעִתּוֹת הֲרִימָה פְּעָמֶיהָ
גַּיִל תַּעֲטוֹף אֲדָמָה תִּתְחַדֵּשׁ נְעוּרֶיהָ
עַרְשָׂה יָצַע רִקְמַת דֶּשֶׁא וָפָרַח
יַעֲלוֹץ הַשָּׂדֶה יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר
חָלַף הָלַךְ הַסְּתָיו יְהוֹם הַסָּעַר
שֶׁלֶג וְכְפוֹר אָיִן אֶפֶס הַקָּרַח ׃

כָּלוּ עַנְנֵי אֹפֶל שׁוֹאָה וָאֹמֶשׁ
נְשִׁיאִים עָבְרוּ בְּיָפְיָה תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ
בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים טָהֲרוּ פְּנֵי רָקִיעַ
עָלַז כָּל לֵב חֶדְוָה עַל פְּנֵי כָּל חָלָד
מַרְפֵּא יְרָוִין שִׂמְחָה תִּוָּלֵד
כְּנַף רְנָנִים נֶעֱלָסָה רִנָּה תַּשְׁמִיעַ ׃

נַחֲלֵי מַיִם בָּאֲבָן הִתְחַבָּאוּ
יָשׁוּבוּ לְאֵיתָנָם דָּכְיָם יִשָּׂאוּ
וְהֶמְיַת גַּלָּם תְּשַׂמַּח וָגֶן וָנָעַר
נִצָּנִים נִרְאוּ דוֹדָאִים פָּרָחוּ
רָטוֹב מִמֵּי נַחַל יִשְׂגֶּא כָּל אָחוּ
חָצִיר לַבְּהֵמָה מַחְיָה לַחַיְתוֹ יַעַר ׃

דָּשְׁאוּ הַרְרֵי אֶלֶף עָסִיס יַטִּיפוּ
יְנוּבוּן עֲצֵי שָׂדֶה צַמַּרְתָּם יָנִיפוּ
מִשַּׁד אֶרֶץ יִינָקוּ וּמִטַּל שָׁמַיִם
עָרוּ יְשֵׁנֵי סְתָו שְׁפוֹנֵי חוֹל יָקִיצוּ
עֵינֵיהֶם נִפְתְּחוּ מֵחֲרַכָּם יָצִיצוּ
מֵרוֹחַ צַח וְנָעִים יִשְׁאֲפוּ חַיִּים ׃

נ קפא ג

חָדְשׁוּ נוֹרָאוֹת הַבְּרִיאָה חֲדָשׁוּ
יְהֶמְיוּן יְצִירֵיהָ תּוֹדָה יִרְחָשׁוּ
וּמֵהֲמוֹנָם פַּחַד אֱלֹהִים בָּאַתְנִי
אֶתְבּוֹנֵן בָּמוֹ לְפִלְאָם אֶשְׁתּוֹמֵמָה
יְמִין אֲדֹנָי אֵרֶאָה יְמִין אֲדֹנָי רוֹמֵמָה
וּמִבְּחַר כָּל יְצוּרִים נַפְשִׁי שָׂמַחְתָּנִי ׃

אָם כְּנֵוִי אֱנוֹשׁ אֲנִי אַךְ רִמָּה וְתוֹלַעַת
הֲלֹא רוּחַ שַׁמְתָּ בִּי לַחֲשׁוֹב וְלָדַעַת
וּלְסַפֵּר אֱלֹהִים כָּל מַלְאֲכוֹתֶיךָ
פְּלָאֶיךָ אֵרֶאָה וַנַפְשִׁי עוֹ דְּרֶכֶת
בְּךָ דָּבְקָה תָּמִיד אַחֲרֶיךָ נִמְשֶׁכֶת
כִּי אֵין כָּמוֹךָ אֲדֹנָי אֵין כְּלֹתֶךָ

איצק אויערבאך ׃

רגשות הנפש

אֱלֹהִים ׀ מָה רוֹמַמְתָּ נַדַּלְתָּ
מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ פָּעָלְתָּ ׀
אִם עַיִן בָּשָׂר לֹא תִרְאֶךָּ
הֲלֹא מָלְאָ כָל אֶרֶץ כְּבוֹדֶךָ ׃

כִּי אַשְׁקִיפָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
פֹּה עֵשֶׂב וְחֶל וְרִמָּה שָׁמָה
קְטַנָּה עַד לְהַפְלִיא אֶרְאֶהָ
פֹּה נִמְלָה אוֹגְרָה מַאֲכָלֶיהָ ׃

שָׁם עֲצֵי הַיַּעַר גְּבוֹהִים וְרָמִים
פֹּה עֲצֵי פְּרִי נֶחֱמָדִים וְנָעִימִים
שָׁם תְּבוּאוֹת שָׂדַי צָמְחוּ
פֹּה פְּרִי גָן יִגְדְּלוּ יִפְרָחוּ ׃

[קפג]

אֶתְפַּלָּא כִּי אֶרְאֶה הַמַּיִם
אֶתְמַהּ כִּי אַבִּיט שָׁמַיִם
סַפֵּר צְבָאֶיךָ מִי יוּכָל ?
הַגֵּד תִּפְאַרְתֶּךָ הַאוּכָל ? —

נַפְשִׁי ! מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי וְתֶחְפָּצִי ?
לַעֲלוֹת רוּם שַׁחַק מַה תָּאִיצִי ?
רְדִי ! שְׁכוֹן עוֹד בְּמִשְׁכַּן הֶעָפָר
שְׁבִי בֵּית בֶּלֶא יָמִים מִסְפָּר

הַחֲרִישִׁי ! דֹּמִי נָא וְהַבְלִינָה
שְׁאִי צָרָה וְצוּקָה אֵבֶל וְתוּגָה
מַהֵר יִנָּתְקוּ הַחֲבָלִים
וָחָפְשִׁי תֵּצְאִי מֵעֵמֶק הַבָּלִים

שָׁמָּה בְּצֵל שַׁדַּי תִּשְׁתַּעֲשָׁעִי
וּבְנָעִימוֹת נֶצַח תִּשְׂבָּעִי
קַוִּי ! הוֹחִילִי ! זֹאת נֶחָמָתֵךְ
הַתִּקְוָה עֵדָה עַל שְׁאֵרִיתֵךְ —

[קפד]

ב

מכתבים

— א כ"ה ניסן תקס"ט לפ"ק .

אל בעלי אספות חברת אוהבי לשון עברית וכו' .

גם בעת קרעם בארץ , תמוגנה הרים והגבעות , ועמודי
הבל יתפללון ; עת מנוח מסביב , שם כל עין , כמב
הלב , ונבקה כל רוח מכעס פויב , מפני חמת לוחם , עוד
קמו ומתעודדנה נפשות חכמים , ואין מעלוך לרוחם מהגות
בתבונה ולהחויק בה ; עוד נעת יתפללון לתור בתרחות חכמה
ומדע , מבלי יתבד לב מהשברים והינאות תמתם ירבלו בני
חלד , מבלי יכבה רוחם מקול נפתחים ומדוכאים בכל קצוי
ארץ ישמע . כן לפ' משפטי ארץ , לן העוו והתעלומות
למחון ולרפאות שבר בת עמנו , הוא יך ויחבשנו , בתגרת
ידו יסר יסרנו , וכאב לא בנו ירפנו , עת כי יבא מועד חנון
לכל יוצרי חלד . ולבני אדם שתומי עין וקלרי יד עוד לשבת
בדד ולדום ולהתחולל לן , ולגולל עליו דרכנו , כי הוא
פתאים לבדו יודע מה טוב לנו , לו מלוקי בבל , ומשתבוחיו
יתהלך כל . ועתה חברת נאוגים ! אם כה מחשבותיכם ,
למה זה יקפלה לב שם , אם מתוך רעש הומן ושאון מהומת
מלחמה קול שאננים תחתו , ובלב שלו ונעת החילוחם מלאכה
רבה ויקרה כותק , להרים קרן שפת עבר הנגדע ונפל
גם נשתיקי מחתה והשקט ? הנה בעגור קול רגשכם בקרב
מחנה ישרץ , בשלחם מכתב נאורים להודיע מלחמת המחשף
החדש , מי זה הלמין לשמועה כי תקליחו במעשיכם ותחוקקו
ידיכם לנפץ ואת המחשבה בעת לרב ושבוכה כותק ? רגיש

שומרים

חומרים נוסף / חפס כל מקום ומחלת להרים מפלס פלשון קומת / כי העמיקה השפילה לרדת / ואין קונס • —

לך אשר לא קוינוהו מלאנוהו רחינוהו / נפלאה היא בעינינו ! • כמעט חלפו עברו זה ירחים שנים / והנה מחברת הרחבונה מאכתני המאסף לנגד עיניני / וימים לא כביר לחריסם מהר חיים בתה גם מחברת השניה / ואתם לאחני כל הנדמה כי רבו גם רבו העם המתלוים / אשר חמתו ידיהם לקחת ספרכם במחיר מדי תקופה בתקופה • אין זה כי אם חוק קוקה ובטוחה / כי לא תלמן ישראל מדרי לב / עוד לב רבים מחשבו יחפון בתבונה / ושפת תבונה לשון עברית היקרה עודנה סגולה ותהונה בעיניהם / וקשורה בנפשותם •

ולי מה יקרה / רפי ותהוכי ! במלאכה אשר לה שמתם מגמת פניכם / הנה תאמינו לף אם לא תגידה • כי אלו רבות בשים לך ואת שלחני חוקה תבקש לרחות נלני לשונכם הקדושה פורחים ועולים לגמול פרי תבונה / ולהכות שרש פרה חכמה ומוסר על תלמי לב נערי בני עמנו • על כן ברבתם בנפשי עוו / ואת רוחי תמלאם בפעל כפכם אשר החילותם / כי כמלאן מחוויי / ואשר תפלאי יתקיני •

תמנם לחוות לכם דעתי תודות מערכת מבתניכם ובעבור העניינים אשר בשן בחרתם לשום בתוסף / שתוני תבוני מדע ! אם כלבי כן תגיד לכם בחמת וקצים / אשר ישרה ואשר לא ישרה בעיני • ידעתי עוות לבבכם / כי לא תקלפו על דבר אמת / כי אך שאת תבקשו ולדק תחפצו / ושומע לעלה יחכם / למען דעת להיטב ולתקן • ומה גם הלא אתם לבדכם כגד כבדקוני לשאול ממני עלה להגיד לכם את אשר בלבבי / ועתה שמעוני ודעו לכם •

היעצתם לעשות בשר תספתם אמרי שיר ומליצה בעניני מוסר ודברים כשגבים / יקרים לנפש ועדן לרוח • כן הנה עדי תפארת לשוננו הנחמדה / והיא תעלה לה שכל / בעבור תוקף עליה ועצימות וקוצר מבטאים • וזה דרך שיר

דרכו בקדש להקין לנות נרדמים / לתת פונג לנפשות ולעורר
ברגשות נכבדות ומהכת של ב"ה / ותשוקה לטוב ולקושים ·
זה חלק מלאכת סיר מתת עליון ממעל / וכל בו לה תומר
לכל חפרתי טעם ולב להרגיש / כאשר האריכו יודעי מלאכה
פותח ומכירים נועם דרכיה / ושפתם יתר תהי להאריך בה עתה ·

ומה לי לספר תחריכם / ולפלל המתפלל מלין ?
היענתם מפור בשער תשימו עין על מקומות הקשים בספרי
תנ"ך הקדושים / שער עודכם מקומים ותקומים / ותחתרו
לדעת על עומק כונתם ע"י עיון ותקירה בדרשי חלמון וע"י
דריסה וחפוש בספרי קולדות קדם / והוספתם עונה בהעתקה
מסכתות שער תלמידו לבאור כל פסוק ופסוק / להמתיק
הענין ולהוסיף לקח ולבחרם בחר טיעב · על חלה פחר
וכבוד יעערוכם כל קורת מסכיל חובב לחקור תחר מחלב
לשונכו הקדושה / ושכרכם כפלים / ברחמון כי קוליתו לחור
בינה דברי פי קדושים הרחמונים ותפיקו דעת עומק מחשבותם
ותוכחת מוסריהם / ושנית בשער קרחינו חלמון ע"י ניחור
שורש כל מלה לפי הורחותיה היסודיות והמושלות · כן
כותב רלויה לחלהים ולחנשים התובנים כל דברי מדע חשר
נבעו מפי קדושי קדם · חך גם בזה הזהרו לבלתי תקנלו
במתקניכם פרושים וכחורים ברחוקים מדרך חמת / כי בהמת
יקר מכל / ולח נחוה לתת לחרים בפי חכמי קדם חשר לח
חשבו המה בפס ·

למנם בעניני חכמות וידיעות הטבועיות והטבעיות /
חשר גם להן שמתם מקום במתקני מחשבתכם / חנוני חמת
מחכילי עם ! חם כלבבי תניד / כי לח כן עמדי / ולח
מחשבותי מחשבותיכם בדבר הזה · ברחמון לקחתם לכם
ספרים טלמים חדשים מידי מחבריהם ותעתיקום אחת לחמת /
פרק ופרק במחברת נפני עלמה / חלפעמים תפסיקו בחומו
פרק מקולר המקום / ותנחתומו לנקחים / ולח יכין לעשות
כן · כי מה יחמר הקורח / חף חם דעתו ללמוד חומה החכמה
ממחסף / חם יוחיל רגיע שנה בין פרק לפרק / חו בין

כלכה

הלכה להלכה בלוקט פרק ? הלא נגול יגול , ומרוח נדול
תשר בין הדבקים יבוא תשר למד בקהלה , והיו ״ לאחדים
בידו . הלא אם יש בלבבכם להרחיב החכמה ולהאדיר ,
טוב טוב לכם להשתדל לחוציא לאור ספרים כאלה כל אחד
במחברת נפני עצמה ולפיקס בישראל 1) . ענים הלא
ידעתי גם שמעתי באוני , כי רבים מחכומי המשפט לא
יבקשו בקומו חכמות העבעות והשמושות (כי כאלה ילמדו
מספרים המיוחדים לכן) , ועוד רבים תשר מנע תלהים
מתקם הומן והחפץ לרדת לעמקי פידיעות , וכלם חפצים
לך עניני מוסר המושכים את הלב , או שתר דברים נעימים
האוננים את הנפש ומנחמים את הרוח , ואליהם תשוקתם
בעקבי מנוחה והשקט בימי שבת ומועד , וזה ינחמם
מעשיהם ומעלזון יהיהם . לכן מורי ורבותי ! אם אתם לן
שמעוני , פיעלכם ויהי תלהים עמכם , הרבו במבקדיכם
דברי מוסר השכל ללמד את העם דעות ישרות ומדות טובות
והנהגות נכוחות במליצות נעימות ובלחות לשון כתשר יש לך
יהכם . ואם ממע לכם ותוסיפו קורות עמנו וקורות הומן
ותולדות חכמים ואנשים יהועים ומפוארים ודברים המניעים
לתועלת כלל עמנו , וכהנה . לך אם יקרה ה׳ לפניכם ליזה
חדושים

---

1) טובה תוכחת מגולה מאהבה מסתרת ; ואף לחפש כי
רבים נם סוגים היועצים , זה לומר כה וזה לומר כה ,
זה יאהב תשר זה ירחק , עד בלתי אפשר לעשות רצון כלם ,
כאשר העירונו במבוא למחלף , בכל זאת נפיר למשמעת החכם
הכותב זה , תשר דבריו שקולים בפלס יושר וצדק , ותשר עצתו
מאלהו , ובטוב מדרך זה להעתיק שלשה הספרים (תשר זכרנו
במחברת הראשונה למחלף תקס״ט , עמוד י״ח) לחת לחת ,
לחכם כשתדל להוציאם בפני עצמם , אם יקרה ה׳ לפניהו מתעסק
לחד תשר יוציאם לאור על הוצאותיו , כאשר קוינו ותרי תשר
כבר כתבנו על הודעתם לכל איזה מדפיסים .

דברי המאספים .

פרסים והמלוכה נתחת מהידיעות, העתיקותו בקלות במכתב, ויהי זה לבחירי עם היודעים ונכוני דבר. ואם כה קטנו בעיני עמוד, ועל מקומכם קנותו בגלוי, ויהי נועם ה' עליכם וכו'. כה דברי מוסבכם וריעכם המוקיר נפשותיכם.

מ — ל.

מכתב מן חברת חנוך לנער וכו' באמסטערדאם
אל חברת אוהבי לשון עברית בבערלין.

כן עשה ה' חדשות בארץ, כי הופיע ממרום קדשו על זרע ישראל עבדו, ויאמר: "לך עמי עמה, תשובה ותרחמם". כי הנה לנצח מלכי ארץ לבלתי הבדל ביניהם וביז הבלתי — יהודים לאמר: הלא אב אחד לכלנו, אל אחד בראנו, לכן חקה אחת לכל ילודי תבל, ובעבור הממונה ועבודת כחל לא יובדל בין איש לאחיו. על זה עלו לבבנו, על מלה תורו פיניו, וקרננו רמה. — ואמנם מי לא ידע, כי בהתפרך גורל היהודים לעוב להם, עליהם גם לתקן את אשר התעוותו מלכניו, לסבות טוב הבלות? אשר אז בחוזקו בתורת ה' לבדה, ומלאו מנוח, ולחכמות וידיעות ולמלוכת חרש וחושב, אשר לא יכלו להועילם, כנו טורף. לא לו רצו ללמוד כראוי את לשון בארץ אשר גלו שמה, יען כי המסחר לבד נשאר להחיות את נפשם, על כן לא למדו מלשונות העמים כי אם כפי הצורך למחיתם. ותהי שפתם מעורבת מכל הלשונות יחד, ומנוסיות ודרך ארץ לא ידעו זולתי מעט לא כביר. — ובהיות כי רפה רחינו חסד ה', אשר הפליח עלינו, וכי יתום לנו ניחמנו בנינו בדרך טוב ומועיל, נבדל מדרך התמוך הנהוג עד כנה, למען לא יהיו למשל בקרב הארץ כי יבדלו, אבל יהיו לחברה המנוסים לפאר לבנוד ולתפארת, גם רחינו באר

נפש

נפש, כי נרוב תרלום אירופא כבר החלו בני ישראל לעמול מלדם לתקן את המעוות, ופה אין דורש ואין מבקש. — ויער ה' את רוחנו ונקיץ את חברתנו ואת בעודם מנחם מקם"ע לפ"ק. ואלה שמות המיסדים:

רבי יעקב חיים מינדיס דיאמולה

האחים ר' משה ור' יעקב כהן בלאינפאנטי

ר' הירש זאמטרהויזען

ואני החתום למטה.

וקרלנוהו נפש בנוכר נרלם המבקש. ונפש מגמת פנינו קרלו בספר בכורי חנוך 1) אשר לנחנו שולחים ליכם בזה, ובפרט בשקי ההקדמות. — לאחרי כן הגדלנו והוספנו את החברה, ויש לנו כעת שלשה מיני פברים

א) עוסקים (Effectif, טהעטיגע איטגליעדער),
אשר יעובדו תמיד יחד במקום הועד, ונם עמלים בנחיסס, ככל אשר יוסק עליהם.

ב) מחזיקים (Titulair, טיטולער איטגליעדער),
אשר לינם עוסים מלומה, רק משלמים מחיר קלוב בכל

---

1) הספר בכורי חנוך הזה שלחו לכו בעלי חברת חנוך לנער וכו', וכבבדכו בו. והוא כולל לינה דוגמאות, לינה דרך לחבר ספרי החנוך ורחשית למודים לבעריס רכים בבואם לבית הספר, ואחר בלשון עברית (כתובה באותיות מבוקדות למען בכון הקריאה) והולאכדית, ובלוה לו שתי הקדמות, אחת עברית ואחת הולאכדית. ולמען הטוב והמועיל ביותר מההקדמה העברית בעתיקס במקום אחר לי"ב, למען יקרלו אותה נם המה אשר לא יבוא ספר בכורי חנוך הנ"ל לידם. ומי יתן וישימו כל בני ישראל נם בחרלות אחרות את לבם על דברי ההקדמה הזאת, כי ישרו וכי בנים המה.

ד"ה.

בכל שנה / ובענור זה יוקן לפס כל חשר קונים החברה לאור .

ג) נבבדים (Honorair, עהרן־איטגלידר) / פס לח ישלמו מחומה / ובזה תנחנו מכבדים כל המעיב לחברתנו בדבר גלוי לעין כל חשר יועיל לנו .

והנה כעת לח נוכל לדבר יוחר מהדברים חשר חנו עמלים גם עחה / וולחי שנימים לח כנירים קנח לחור העקקח חמשח חומשי קורה עם ההפטרות וחמשח המגלות / חכל בהסכמת שרי הקאנסיסטאריום ובמלוחם .

פה חמסטערדאם בחחד עשר לחודש השלישי הקט"ע ליצירה .

בשם החברה הנ"ל משה לעמאנס .

מכתב אל החכם ר' שלום כהן .

במחסף חקט"ע דף קמ"ו ערכת דברי קוכחות לנגדי ו"ל .

„ ולי חני הלעיר נרחה / נלי להכריע בין דברי גדולי המפרשים הקדמונים ובין דברי החכם הכוחב חשר לפנינו (חף חם נניח דעחו החדשה והיפה במלח חי לחבשה מצרם אוה / כמו כי בפסוק כי קחת יופי / ורי בפסוק חף ברי יערים עב) / שבכל זחת כוח לנו לחמר / שמלח חי נקי יוכלה מן הכלל / ופירושה חין נקי / כדעת רוב המפרשים / ובחור הפסוק הוא : ימלט (הק"נ חת) חי נקי ונמלט (חתין נקי) בבור כפיך (מזכות ובר כפים של חיוב) . ועל שחלת החכם פחרוני לחמר : למה לח מלחו רעי חיוב הלדיקים בעיניהם חת הסי נקי חיוב ? בוכל לבוב : מי יגיד לנו שהמה החזיקו חת עלמם כלדיקים ? חולי חמרת זחת על שחר לדיקי עולם וכו' " .

בעוח

נעוה לכי נך כי מרוב לחבת המפרשים אשר קדמוני כקבת לה אשר כקבת , וגם לנכי כאשר הייתי בימי חרפי עמלתי ויגעתי למצוא עלה לקרוסה נמקום אשר כסלו המפרשים פרשנוים ; ומכם כעת אחר כאמת לבד לכי לרדוף , לוחנו לנקש , כאשר עשו גם המה , הלא הרד"ק ז"ל חלק במקומות רבים על רשי המפרשים — ינון שמו לעד — רש"י ז"ל , ועל הנותן הגדול הרא"ע ז"ל . ועתה אשיבך על רשנון רשנון .

א) האומר דבר זה ילא מן הכלל עליו להביא עד , אות או מופת על דבריו , או לפחות טעם מדוע סר הפרט הזה מכל פרטי הכלל , כאמור נספרי המדע , כי יקרון האדם הזה להביא פרטים רבים וזונים תחת כלל אחד . ואם תאמרי סאמר לי נקי לינינו עד נאמן , הלא נאמרי נפחי פשעם לדבר הזה , כי פרושי ילדך גם אם הורתה אי נקי כמו אין נקי , אם כן הפסוק לי נקי פוסח הוא על שתי סעפים ולינינו עד נאמן , אבל אחר שידענו כי אי הוא משרש אחד אין לנו לחלוק אותו עם מלת אין , רק ענינו כמו ללא כח , במקום לאיש אין לו כח ; זרוע לא עוז , במקום איש אשר לו זרוע לא עוז ; אני שלום , אני תפלה ודומיהם , כדרך משלי משלים (נמך מרט דער העהערן סמעזיץ) .

ב) האומר אי הוא כמו אין , לא יאמר המלה לי יוצאה מן הכלל , רק יחליף ויפיר לי בחין , כי אין למלה לי הורחה אין .

ג) הנדיק הוא המנין הדור , כי הנוי גם לדיק יכרוג ? וחמשה לדיקים ימלטו העיר — הלא יספה לדיק עם רשע ? הולם כאשר אמר אברהם תינינו כן הוא , וחלילה חלילה לאל להחיות אים נזלן וטופך דם למען שחת פני הנדיק — להעות משפט גבר בין לעוב ובין לרע נגד פני עליון , כי אין לך רעה רבה מעוות הדין — ואם בכל עות הדין יש עוב לרשע הנדיק תנש , אלא על עלם העוב הזה

אמר

אמר הנביא המקונן : מפי עליון לא תצא הרעות והטוב .

ד) מה שאל תליפו מיוב — לשוב אל ה' , להתפלל לו , להרחיק עולה מאתנו , ולשלם נדרינו ; אמנם אם יעשה כל הדברים האלה לא יהי' כי אם מה שקראתו חז"ל בינוני . ועקה תשאלך : הנזה יהיה מיוב לאיש מקרטב לשונגים ולמוידים ? ואם בינוני כזה לא היה שיפו בעיניו ?

ה) עד כה לא דבר אליפז כאיש אשר מרוטת השמים נפתחו לו , מחזה שדי יחזה , ונחזיונו גם דעת עליון ידע , ואיך יצא מפיו פתאום כדבר הזה : אם יזכיר ה' לאיש עניו לאיש אשר אר לו אר — כי גם המה שחי עניים הם — יהי' זה בעבור שיוב אשר בלבבתו הסיב את הגוילה אשר גזל , ושלם נדריו , ולא נחשדי ה' כי רבו , ובעבור עונו הגדול ? האמור יאמר דבר זר כזה אליפז אשר שאל את איוב לאמר : „הרחסון אדם ! קולך ולפני נבוכות חולצך , הבסוד אלוה תשמע" אל נא אהובי ! לאפרשים אשר קדמוני אני אומר : שאוני מורי ורבותי ! לדקן דברי החכם הכרחפעסטער וואלפסואהן ז"ל : „ארי דהוא כבהנבא" כן הוא .

ו) מדרך כל איש ואיש אשר חברו יאמר לו דברים רעים והוא איננו רוצה להסיב לו מליס כנמולו , להסכיל רחסו ועיניו . — את עיניו , כי יאחוס נרעפו , ואת רחסו להסקיר פניו הוטעפים . ועקה פגד נא לי , מדוע לא יסכיל איוב רחסו ועיניו ? הכאן או כאחן היה ? ואם כדברי המפרשים כן הוא , איך לא נא במענה אליפז רעו מהשקוטת פני איוב כאשר שמע דברים מרים ממים המריס , ואשר עליהם אמר איוב במענה הנאה : גם היום מרי שיחי כבדה על אנחתי . פלא איש ממשיל משלים אחה ואוקי המושל אדע .

ז) אם נכונים הם הדברים אשר אמרתי בקוספת באור להפסוק : כי הסכילו וכו' , אין מקום לפירוש המפרשים , ואם איננם נכונים יפול איסוד אשר עליו בניתי ,

ויפרד חבל הכסף אשר נו נקטרים דברי חיוב ורעיון במקומות רבים, כאשר תראה לפם קלהו מנחורי אשר אני סולח לך בזה; גם יהי' הספר הזה נפרץ מכל נדר, כי תמלא נו הנסתר לנוכח, הנוכח לנסתר, היחיד לרבים, ורבים ליחיד וכהנה רבות. ועתה אשלך המכרות עץ סדעת הזה, את ספר חיוב, לשתי פני המפרשים בשני הפסוקים האלה? אל נא אהובי! רחם נא על שארית הנסתר לנו מקדמוני קדמונים, ספר ירחת ה' הוא, ספר יסר הוא, ספר משלי שלמה הוא, דרוש לכל חפציו, ובעוה אני אם החוקר ונותן הגדול אריסטא היוני קרא את הספר הזה בעיון היטב הוסיף לקח על לקחו אשר נתן בעניני המליצה. וחטאה גדולה חטא הרחב"ע ז"ל בחמרו: "וסקרוב אלי כי הוא ספר מקורנס" לא כן הדברים: חיוב ורעיון ידברו כאשר ידבר איש אל אחיו, את הידוע להם לא יפרשו עד קצו, רק בעיניהם ירמזו, ברחשם ובידיהם יניעו, וחברם יבין לוחש. הלא בפה מלא אמר חיוב: לחבירה עליכם במלים ואניעה עליכם בכוו ראשי (ט"ו ד'). ואליפז אמר: מה יקחך לבך ומרה ירזמון עיניך, דבר אין הדברים המסורים על לב חיוב וננכרים מן קרילות עיניו. ולא עוד בעל הספר הזה לא בחר במלים ובאמרים לנעימים וקלים להבין למען יקענג וירוץ קורא בו, כי אם במלים ואמרים הנוקבים עזו ותעלומות, עליהם יסתומם כל שומע לוחש ושקי חוגו תלילה לו, כאפלה למשה היו אלהים ודברי חבקוק הנביא, לכן היה נראה לרחב"ע כי בלשון אחרית דבר. אמנם אם לוחשתי לוחש, ויסוד אשר הנחתי בשני הפסוקים נכון הוא אין נחלק משלי מן הספר הזה נפקל ועקש, רק יש בו שנוים משפרי הקודש במאמרים, במלים, ולפעמים גם בנקודות המלים, כי נסתנה הלשון אחר מקן הקורא. — על כן אהובי, על תקחת בשני הפסוקים את ספר היקר הזה.

הנה פותלמי לדבר מספר מיוב בכללו על כן מוסיף עוד : יש מן המבארים אשר אמרו : הספר הזה הוא מקורנס / כי רבו גם רבו בו מלים מלעוגות מחרוק / ממנס שגגה היא • רבים מן המלים הם שפת כנען אשר לדעתם הם מספה זרה / דרך משל נחש בריח ודומיהם / והמפארים באו מן ג' סבות : א) בעל הספר הזה נתכ מדברים הנוגעים בחכמת התלכות והגיון על כן בחר במלים זרות מעלם העתם אשר בחר בהם המלך שלמה בספרו קהלת / ב) הספר הזה נכתב בימי קדמוניס / בימים אשר לא היה עוד לענין אחד מלים שונות / על כן השפיק בעל הספר הזה במלים נכריות למלאות החסרון / ואתן לך משל על זה : בימי קדמי קדמוניס השמש היה נקרא אור / ושלח שמש לא היתה עוד בלשון ענרי / וגם בפרשה פרשונה מן הספר בראשית אשר היתה מקובלת ליחידי סגולה מימות חכות הקדושים / ואשר כתבה משה מלה במלה כאשר היתה מקובלת (עיין בספר המפואר נתיבות השלום פרשה ג' פסוק ד') נתה השלה אור במקום שמש / בפסוק ויאמר ה' יהי אור / כאשר יוכיח עליו פסוק הבא / ויהי ערב ויהי בקר יום אחד / כי אנו אין לנו להוליא הדברים ממשמעם / אם אין שם אין ערב ובקר יום אחד / רק הדבר הזה היה כאשר אמרו חז"ל / ביום הראשון ברא ה' המאורות / וביום הרביעי תקנם ותלה אותם ברקיע השמים ואת עולם נתן להם • וכן בספר מיוב בפסוק אם ראיתי אור כי יהל / ועוד בפסוקים אחרים השמש נקרא אור / על כן כאשר רלה בעל הספר הזה לאמר : האומר לשמש ולא יורח / לא היה יכול לבטוא : האומר לאור ולא יורח / כי מובנו יהי' / האומר לאור לא יהיה עוד / לכן בחר במלה זרה ובתב : האומר לחרס ולא יורח •

היה בשמך / שלום שמך ושלום וברכה יהיה לך / ובכל אשר תפנה תשכיל ותצליח • דברי ידידך הבוחר בלי לב ולב •

פתרוני •

ג

תוכחת מוסר השכל

אלה הדברים העתקתי מדברי פתגם האלליער , אשר כתב לאחד מתלמידיו , אשר החל לקרוא בספרי מחכמים לחל ממעל , ויכוכב לו התחן לו , להעדהו במחשבותיו פנהגות , ויעלה לו דברי אפריא המחכים , ופנה האלליער אליהו , וכה אמר :

לתלמידי יקרי ! ראיתיך פוסח על שתי הסעיפים , ונדרשתי ממך להעדך בידיעות אשר אספתי לי בקרתי ספרים בחוכמי מחשבות עבור ענין התמונה והדמות , ונגלתי כי בת ליד ספר מאחד מקטני שכל , וכה קדבר כאשר ידבר :

„לרדוף תעבודי תכל נברת בחדש , לנדיק ולרשע גורל אחד , כל אחד יקחם בחשר ימלאם , בשרנו נמשך ביון , תאבת נפש גורלנו , ולשחוק נאמר מהולל , ושחק חלק האדם בעולמו , לאכול ולשתות ולשמוח , ושחק תורת האושר החמתי גם בלי כעוד ואהבת זולתנו , והנדקה לת תפי' לנו למוקש , למנוע ממנו התענוגים האלה , אשר מפם תנו חייט לך הפעם על האדמה , כי היא רק דבר שפתים , ולמחסור , להחזיר נפשותנו מעוכה , וכי יכתם חים על אשר עשה , לא יאמר בקרבנו יליז שופעו , לך ילן שמעו מנעורינו , הכונו בשנע מוסר להאמין דבריט לא המה , ידמה גם עתה במחשבותינו כי נחמנו מעשנו , וזה האות כאשר שנינו ושלשנו לו ירוח לנו . אין אלהים בארץ , וכבר חקרו גדולי לב , כי אין חייט כחיי הומן , אשר בה תנו חייט , ומאי נירא , תם אין שופטים נשמים ממעל ובארץ מקחת" .

ועתה בני התוכח עמך ואורח שחול ואבדון , אשר אתה

מנקם בדרך הרע הזה אשר יהנהג איש אשר אין לאמון בו ·
ברוך הקל כי עוד לנחמנו חיים בין עם יודעים ללהי השמים /
ומלכינו ושריכו ירחיש מפניו / ורלוח וגנוב ונאוף ענוש יענשו ·
לך איש יגוח היום וילכו כולם בדרך המכחים הזה : דרור
יקרא לכל חיש וחשה / ולעמי הארץ יאמר חפשי אשר אין
שלטים / ופקחים מתפלל כחומר "חוקם / כל אחד
רק איש עלמו יחהוב / כל אשר יחמוד יקח / איש יש לאל
ידו ; לחין / בניו / אבוקיו ואוהביו / ורים המה בעיניו /
רעבון ביתו לא ישקוט / וחניו ואמו לא יכבד / חלה מחשבות
אפרייא / וחלה מחשבות כל בני אדם אשר ילכו לרגליו /
מבלי התבונה וידידות לחין יהיו / וחיים ואשה אך לזמן מעט
יקאחדו / עד ימלא "הוא אשה יפה ממנה / והיא חיים הדר
ממנו / ואף גם בזמן נקאחדו / קחת אשה קקח ורים /
בניס מעטים יולדו לאם / כי כבר נודע / אשה מנואפת לא
שלך כאשת "חיים / ויחמעטו משפחות האדמה / אשר נבקו
את בחמותו יחלכדו / בן לא יכבד אב / ועבד אדוניו · ומה
קעשה היום בניס תוליד לפרוק המשק סבבך הזה מעל שכמה /
ולאדם "התבונה כימי קדם ? הלא כנשי ראם אשעהן וכינא /
קמן פרי בטן למשפט חיתו יער / כי קחכם מהבה מבלי
הניח את בנה ? ואם יגדל נער אחד מבנים יולדו לדור אחרון
אין לו קוחלת להתבת אבוקיו / וגם המה כורים בעיניו
נחשבו / מדוע יוסיף האב כסף מכיסו להחיות נפש הנער / הלא
במחיר הזה יוכל לקנות נביע היין · אן לזה אפרייא כי
ירחם אב על בניו ? וינדל הנער לא ישמע עוד בקול אביו
ובקול אמו / כי חזק הוא ממנו / ויקח בחוקה כסף הוריו /
לאכול ולשתות ולבשך נשי אחיו / יחזק הנער ויהי לאיש /
וחניו יוקן ויחלש / מרוב החעונגים כי מהם קלור חיים /
לו יאמר יולח ירבו / מדוע יאכל הוא ובניו קחסר / ומי
ימנעו להוריד שאולה את מי שבקנו לו חיים ? וכי יחלה איש /
מי ישא ויסבול בחהבה עול מחלתו / פלגשו מעוננו כי חולה
הוא / ופנקם ורים קחקיו / יפי כעיר פרח / מחלתו עלו

קנגר

מגנר, ינוע בחליו ויוסלך כנגר נתעב, לית לית לחיו ישנח, לא יסלח מטחת רעהו, סוד תחר יגלה, וולקו לא יוציע. וכי ירחם לית לית בנו מלסנה הנעוצה בלב האב, מי ירחם יקום מבל אב, עני והלך ימום בבהמות בהררי אלף, ויוסבי קנל נמשלו בבהמות נדמו. אולי לא יתחתנו, אך ילך לית בחשר ימלא נערה, וסבב עמה, ולו יתחתנו, לית יתהב לית לית לחזקו, כי ישבענה ויסנאה. לית לית רעהו יוכה, כי בלע לו בהונאת ריע, וכו יוכל הרבות תענוגיו, כחשר יעשו בני נכר, בניס לא לחמון בם, יונו לית לית לחיו למלא בתיהם טוב, ווחת קורת בחדם. וכי יריבון אנשים, מי יפסוע בין לית ובין לחיו, וכי יהיו שופטים בחרץ, איך יקרח שופט לא ידע משפט, לא ידע נדק, לא ידע לוהב? בחחיהם אנשים המה בלי לחמון, לא יפחדו לקול היוסר והכבוד, אך בתענוגי קנל ימלאו "שוערם, מדוע לא יסא פנים להלריק הרשע, כי ירבה שוחד. בשנאה, והקנאה, יפרה בהם מקטוקם, כל מ' יחמר לי קנל ומלוחה, מדוע קרעב נפשי, בעת יבצע וולקי? בת תקוס נחמה, כלה נחמוקה, האב לת בניו לא ידע, ותמלא הארץ רוצחים, ונגוד ירם חרץ. על אם הדרך יעמדו דלת העם על דס עוברי דרך, המיצרים לרחוקם, לנוח למחוז חפלס, לשנוע מלרור הכסף אשר נידם, כספיהם יהיו לסינים, וסבחיהם כמים מהול, כי לבלע כסף יחרובו, להרבות תענוגיהם, וממי ירחו, הלא לין חלהים בחרץ. החדון יבקש מעבדו, לעבוד עבודתו יכביד עולו, עד יקמו כחותיו, להתענג מסחן זרועותיו, והעבד לקחוק יבקש, לנגיד במסקרים, ואיל מלחמה כי ירחו כי חזקו ממלכם, מי יומנם להכרית מְצָנָם. והמלך יחכל לשובע נפשו, כל תענוגי קנל ירדוף כי לן נחנו במדה מרובה, קחת סר הלבח יהי' סר התענוג, קחת יועצי חרץ, סריסי המלך שומרי פילגשים, קחת שָׂרִים וְשָׂרוֹת: שָׂרִים וְשָׂרוֹת שדה ושדות,

ומי יעמיק שאולה להשתחות אל פני המלך , שוקו
יגבהו למעלה על גבי מרומי קרח , וכל רוחי פני
המלך , ילכו בדרכיו יקקו עטנוג , ויאכלו בשר אחיהם
בשר עמי הארץ , וגם המה ימרדו במלכם , נאמרים
מי המלך כי נעבדנו , ואף כי נשבעו לו , אך השבועות
למשחק יהיו בקרב העמים החכמים והיועצים כי אין אלהים
בארץ , ועוד מעט יפול המלך בחרב בני עמו , כי מי לא
יחמוד כספו וזהבו , גמות ופרדסים אשר נטע ? הגבורים
אשר מסביב לו המה יכתירוהו , יסובבוהו יוסיעוהו ,
וילילוהו מידי קמיו , ומי יגילהו מידי הגבורים המלה , מידי
שר הצבא האהוב , או מידי שר העיר ? מלכות רומי ופרס
יעידון כי לא יסעדן המלך על מילו , אם עמו נכסף לאויב
לו , כן יפול הדור הזה גרע , עוד מעט ואין אדם בארץ ,
והאדמה תשאה שממה , אם יגך כל אדם בשרירות לבו ,
לאכול ולשתות ולשמוח , למלא גויקו , ואת רעהו יעזוב ,
ואל פועל ה' לא יביט , ומעשה ידיו לא יראה — לכן בני
מדברי אפרייא התרור שמור נפשך מאוד . ויצקה בני הטוב ,
גוף ורוח החמונה החמתים , היה קנוף עלינו להחזק יותר
מכל ולאחינו כמונו , מה גדלה תכאתה , ומה מאוד כוננה
תורה החמתי בבני אדם , לא לחיי הזמן לבד מעוקדה נפשנו ,
כי כמעט תבלה גויקנו , וישוב העפר אל הארץ כשהי , אך
הרוח תשוב אל אלהים אשר נתנה , שמה תתעדן מזיו כבוד
אלוה אשר לא נוכל להבין בימי חיינו , כי קצרה שכלנו , וכל
ימים אשר אנחנו חיים על פני האדמה כולנו אחים בני אל
חי , כיהודי כנוצרי כישמעאלי , וגם המקטרים לשמש ולירח ,
וגם האומרים לעץ אתה אבי , לבול עץ יסגדו , וגם הסולכים
בדרך אפרייא , ומכחישים לאל ממעל , גם המה אחינו קרובים
בדרך , אלילה לנו מלקוף עליהם ולגעור בם , אך מצוה עלינו
להלם בנחת על דרך היסר לפקוח עיניהם עורות , ולהוציאם
מחושך ולצלמות , ממקור מים חיים כוה , ילמו נחלי אושר
ושלחה על כל יושבי תבל . ואת היא קורת האדם :

אהוב בוראך ׳ אהוב ריעך

אלה הדברים אשר יעשה אדם ויחי בהם ׳
ועקה נערוך ונדמה בני מחמינים לבניס לא חמון בם ׳ בכל
כלליהם ופרטיהם ׳ כי יקח איש אשה ויפין "לאחדים ׳ חבלי
אשה וילדות יקשרו קשר אמין וחוק ׳ יתלכדו ולא יפרדו ׳
האיש ישא עול אשה להיות נפשו ונפש אשתו ובניו ׳ והיא
תשמע בקולו ׳ ותחר אלקו תנא נפשה ׳ יד ביד יתהלכו על
טוסנים ועל סוחים ׳ עד יזקנו ׳ ועוד לא תמה להנאתם ׳
עוד יזכרו אהבת דודים מקדם ׳ בניהם הקימו תחתם טרף
יבוא קלם מנודלים מנעוריהם בהנאת האל ואהבת אנושם
נקווים נקווים המה להם מאת אביהם שנשמים לגדלם לתנאם
ביראת השם ׳ ויזרעו בשמחה ׳ וברנה יקצרו פרי מעלליהם
מאת שעריס ׳ בן יכבד אב ואם ׳ יאהבם באהבה עזה ׳
קין ואורף יענוד עבודתו ׳ להחיותם ליתי וקנה את יתמו
בחוסק ׳ ואם יגוע האוהב ואהיו ואתו נעדרו ׳ אז הולך הוא
הלוך ובכה עד קנאתהו — האהובה ׳

אים אוהבים עבדו הוא אחיו ׳ יקן לו כל מחסורו אשר
יחסר לו ׳ יאהבהו ׳ ירחמהו ׳ ויחננהו ׳ ואם העבד יאהב
את אדוניו ׳ ויתן נפשו תחת נפשו ׳ כל אשר יעשו האוהבים
באהובה הם עושים ׳ לא יוכו אים את אחיו ואת רעהו ׳
מקנה ומאכר יפריחו ׳ אף כי ילך האוהב אחר בחדר
להתפלל ׳ ה׳ ירחמנו ׳ ואיך יפעל מרמה ׳ ויד על כם יה ׳
אחוק עוותיו בספר לזכרון עולם ׳

ואפופט כי יבב לשפוט את העם ׳ עין האוהבים
תשניח על כל אחשבותיו אם ילדיק את הצדיק וירשיע את
הרשע ׳ או משפט מעוקל מלפניו יצא ׳ ואיך ילדיק את
הרשע ואחוינה עיניו לרור הכסף לקח בידו ׳ אחר יגוע יומו
ויספהו ׳ ואמה יעצדק לפני שופט נדק ׳ לכן לא ישא פניס
ולא יקח שוחד ׳ המלך יוסב נעם על כסאו כל עמו
יאהבהו ׳ כשמש יצא בקצהו ובגבורתו ׳ לאחם יוסבי תבל ׳
להדשיא

להדשיל בארץ רשע / ולהחיות כל יושביה / כן תחת שנע
מוסל לדיק תפרח התבונה / כי הוא מגן בעדה / תכמים
ימלאו לחם / בתי למוד / בתי כנסיות / בתי תרפה לנגעי
בני אדם / בתי יתומים ואלמנות יהיה בימים / כולם יתהנהו
בתהנה עוה ויתנו לו כתר מלוכה . לכן בני שמור נפשך
מאוד / כי יש שכר לפעולת לדיק / ואחרית רשעים נכרתה /
תאחין בה' יוצרך ועושך והיה שלום .

צבי הירש בר"מ גלוינא .

למה יתאמרו פועלי און / למה יתמרו לנו הארץ : מה
טוב פעלו בה ומה עוד יוכלון היעב : גם אם לכסף
נבחנו ומים עד יש ימסולו ברוחם לא מצלו : הלעקתם
ישמע אל השוכן עם שפל רוח ובצוף לרה ומלוקה הנלחם
יחסיון גוים : הילוו לשמים קנו רביבים לדבר סור מעל
תהלינו / לחרב סוב אל נדנך ונתן חיות אל תשחית בנו :
רק הרע אם יודעים טוב הארץ אם לוכרים את האדם היושב
עליה : ימים מקדם ינידו לנו פלילות רועים תולים תוכור
רבב תשור ובבל עד להשחית גבה לבם על לור עשם
התקוממו וישרהל תהב תיבו : גם אל השיב להם גמול חרפת
עולם נתן למו : כי זה" תהומות "יכסיהו זה מת בחרב
בניו וזה חי בין בהמות שדי : כי רע לחריה עוזי רשע כי
רשעים ידעך : כי תאמר מדוע רשעים נלחו שלו כל בוגדי
בגד : משעת בני האדם מעון יושב הארץ יפרס יוסר גוים
ביד תעתים כמוכם וילו תכוריה לכסף ובידם אם מעט ועמו :
לא לאם נתנה ארץ ונחלה אין להם בה : כי "קשאו ולמי
הארץ ולמי כל מחמדיה שמעו ותגידה לכם :

לה' הארץ ומלואה לו הרקיע ומלוי תוכרתיו לו
פימים וכל רומס בם : לו תבל ויושבי בה היבשה וכל אשר
עליה אדם ובהמה רמש ועוף הרים וגבעות וכל למת
בהדמה

האדמה : כי עוד הארץ נהו קול ה' על מים רבים יהי רקיע בתוך מימיכם ויקרא עליותיו במים ויהי מבנה גדול למרחה : אך מתחת לרקיע עוד נהו עד נוח קול ה' שנית ויהו על שאריה המים הקוו אל מקום אחד כי קראה היבשה : אז שם מדבר לעדן וחרבות לגניס וכרמים ויאמר לא תהו קראתיה לשבת יצרתי היבשה : גנו ערים לשבת שם והכינו האדמה למלאכתכם אל יירחו משפט מים רבים : כי על מקום המים אשר קראתי ימים יסדתי קבל : גם על חוף יס גנו ערים משם למרחוק תניות ילכו ושמה מקנני ארץ ישובו : כי קראתי על מי היס לאמר זה מקומכם עד פה תנוחו לא תשובון לכסות הארץ חול זה שמתי גבולכם ירימו בליכם ולא יעברוהו : אם בגערתי נסתם אל מקום יסדתי לכם לא תשאר קבל לחיתה ויוצניה לא יחסרון מים כי אל בהרות כוננתיה הפולטים על פני היבשה להשקות אדם וחיקו שדה : אשר ידו עשתה זאת לו הארץ ומלואה לו קבל ויוצני כה הוא חוגן מעונו לכל מאתו ברכת כל חיים ושידו ממשלת כל מוסל : כי ה' יגר את האדם ויעטרהו כבוד והדר ויוליך מחלניו מלכים וימשילם במעשה ידיו ויאמר להם שמרו משפט ועשו לדקה בארץ :

אשריכם מושלים לדיקים אשריכם כל ירחי ה' אתם תעלו אל הר ה' ובמקום קדשו תקומו : לקחת מפיו תורה ואת אמרותיו תלמודון : כי מי יעלה בהר ה' יקום במקום קדשו האם לוכד עריס ילכד בעונותיו האם תוסף כחול כסף וכרוחיו במשמר יאסף לא בעלה בחר ה' : אך נקי כפיס ובר לבב שומר ידו מעשות רע ולבו מחשוב על תועה אשר לא נשא לשוא נפשו להפלות לא כן על אלהיו שוא על מלכותו וממשלתו : לא עשה לרעתו רעה ולא נשבע בעבור מרמה : הוא ישא ברכה מאת ה' צדקה מעל ברכת תסוס מתחת : ולדקה ישא מלכי ישעו כי לדק משמיס נשקף על פיס האם בארץ יתנהגו אז ובכל עוד חכמה תצא בלבו ודעת לנפשו ינעם :

על קהלנו ממרחב עיניכם ברחוקכם את גאון פועלי און
כרוכנים על סוסים כשרים ברחוקכם נוו פועלי לדק
ההולכים על הארץ כעגלים : כי אל מנה מספר לכבשים
ההמון הרב לא קראם עין ואשר לכלם שמות יקרא ובנו אין
מנין מה רמה : אף הוא ברח הדורות מרחב מנה מספר
שנות דור ודור יודע מקי יכלה ועם ותכון קבל כל קמוע
ונשכח שובע המון זרים וגרת לדיקים לא קוכרנה עוד :
זרע אמת יעבדנו יספר לה׳ לדור : זה דור דורשי אלהים
יבקשו פניך יעקב : מקלה ארץ אליך יבואו אפיס ארץ
ישתחוו לך ובקול המון שונג יאמרו שמענו כי ה׳ עמכם נס
נחנו נעלה על הר ה׳ אל בית אלהי יעקב .

ב . שאטלענדר .

ד

ר ע י ו נ י ל י ל ה

מושאלים מספרי יונג איש אנגליא :

(א)

מה נעמת תנומה ! נרי וקרופה לעיפים , תעוזי
את המומלל בחבלו , וקפרסי תגרותיך על בני סהלחה ;
קרחף בשלומיך על פפעפי דודיך , בת עין לא רחקה דמע
תקענג בחבליך .
אני שכבתי ואישנה , ואדד שינתי ממבוכת רעיוני —
תשריכם היטנים שנת עולמים ! השחנים בקבר , לא יבשלמו
חלומות ; ומי יודע אם גם שמה מחזיונות יחקו ? —
ויקץ ואעלה מקסוס הדמיונות , ונפשי כחניה קטנה מגל

על גל שנה, ניתני כמשוטת בחמת הסער נפלו, צקצקים, לחוצים. עתה תקומה ולא תרפנה. תקחוק ותחליף כח, שתת לרוח חדשות לנקריס, כי קלר היום ממכותי, יעוף בשמחתי, ורעיוני חשכו שבעתים מחיטון לילה.

(ב)

הניעה! הלילה (שחורה ונאוה) מכסף ממלכתה קוריד שרניעה על מתי חלד. קול אין, קצב אין, כולמו אנקם המוקה, והארץ תנוח מעבודתה לשנות שנתותיה? הצין לא תחוה, אתון לא תקציב, פלגי חיים יעמודון, יסקטון יגוחו יחד,

החשך והדממה! לחיות הלילה! אַתֶּן תעירו מורדי לנצי, תקשרוס נחבלי התבונה — יסוד הפיסים היא ויקרון התדם — נוחי רעיותי! נוח ותמכנה ידי! לודכן בשחול, רחם מקום כשלכן? שמה הגויות יום יום לחלף יפלו לפניכן לקרנן. לך בנות מי אַתֶּנָה? ומה מחבב הורתכן? — לך לורי תקרח, לך תמר לבי מלכי נקודם. במחמרך נסו גללי ערב, ותבל יפעת הארץ. נרן יחד כוכבי בקר לקרחת שמש, והיה על דגרתך תנקיע מחשכת עבים להאיר פני תבל. הפירה גם נפשי! בָּבֹק נרק הדרך ותקהלך תם החכמה בקרב לבי סלה!

אליך אני! נפשי תמלט, לך תקמת כלמת למיס, תשוקק למקור מחצבה. גם עבים גם גלהות יסובבוני יכתרוני, ותקה קהל נרך פלי רחשי ורוחי סלה. כי תעיתי בשלון היגונים, מי מבלעדיך יאשרני? תקמתני לשוח רגלי ודרכי לפניך, תלמד לח תבונתי בינה, ולדעתי דעת. ותשלח נדרי תשר נדרתי מקדם, ותשב ותענור בתוך מחנות החיים והמתים, תפקח פי ותשקה כום זעמיך. ממכותי תחוה עוכך, כְּבֹדִי תלמד דרכיך, מסס תמת יתבונן לבי, תמת תחקוקנה ידי.

(ג)

כי יקפעם רוחי בקרבי בחנות הלילה, אספרה הרגעים אשר עברו, ואביעה יקר ערכם, קול, קול קרועת חרשים ירדו בי חדרי נפשי; קול בכיון עלי עקובי אשר חלפו כהגף, עברו בעמק הבכא כזרם מים, ירונון כחיל על הרריי בלעד. עקה לקומה, יאמר לבי, עקה לרומם! כל כליותי ירעדון, אביטה מעבר לנהרי חיים אל תוך תהום רבה, אביטה על פחדם והוגי בליאה! ואקח אשר כוננתו מה גדלת על כל בליאה! בניו מעטה ידיך מקנות רגוש, מסובב מסבות מתהפכות, ומה רקון אחד משני! כסולם מוצב ארצה וראשו הסמימה, פעם מחזה שדי, פעם בלמון שדים, עולם קטן ומקדש מעט מזומת מכלל קדשו, גוש עפר ויורש ממלכה, בן בשר ובן אלוה, חוק כסלע וחלם כחולמה, ולעד יחיה!

לכן יפקחני סערת ימיון, אסובב כשבולת מים, אלך בתמהון לבב, ויחידתי אכריח בגויתי, במלון תורחים תנוע תנוד קהמה וקחוג כשכורת מיין. תים על רעהו יפפלו יקרת פחם! ולבבו יפחד, ישמח ויתאבל, ינוע ויעמוד, ולא ידע מה. מלאך אחד לא יפדהו מני שחול ורבבות לא יסגירוהו.

כי אפול בחיק התנועה ואדרש מיגוני, אוי לך יחידתי ותרוץ על שדי חמד, פעם מבין עפרים תתן קולה בבכי, כעס מלוק הסלעים תפול לשוא עלי גלי הים.

גם במחולות תחול כשערה בפיה, תשנה את טעמה ותוריד רירה על דלתי הרעיונות. אך גם בשנותה יקרה מגויתי, קנביה תברוחיה לעוף כחץ יעוף במסירות, תשחק למעט עפרי, והיא גם מרוממי. — או תורני ותאמר לי: "קומה תנוח ובינה בגודי מחשכת לילה! הט ושמע בדממת לילה יום הגורל ושטחת מלעדיו, ודע! כל מסנות הסמים להעניך נאחריה, גם חלומות שוא לא לשוא יחקון."

(ד)

אם כן למה אנכה על מות מלכי ולמה לא אחיו ?
מה יתאנחון רעיוני ? יסורו ויקיננו על קברות אחי ,
כלנצח ירדפו מלאכי מוות בשחול מקחת ? האם קוקד להנצח
אם נקרב שחק ? — חי ! חי ! כלם חיים חיי נצח , ידעו
בשמים מעל ויגיעו עלינו לאמר : „נקונן עליכם הילודים
אשר יולדו ; מדוע קנאו אקס , מדוע יספדו המתים אקס
החיים ? אקס קמצתם בחפלה , קכזבו בנקיבה , ונחנו
ממעל בעופות מחץ דאגה , סוכנים בגל שדי , ומקענגים
ברוב שלום .„

פה יגילו הנלבים , ושמה יפרחו לפרחים , פה שלהבות החיים
עולים ויורדים , שמה יסיו למחורות , להאיר נצח .
דמיקיך קבל לחגר מלך עולמים , מסוגרת אַתְּ בדלתים מחץ
לים יפתחם ; כלנו לסוריס בויקי הילר ועליו תסוקקנו ,
בלחי יסבור פמוק מוטוק , אף יסיר מחים , ויאמר לאסוריס :
צאו , לאו , וחיו לנצח !

מבליגיתי בלי אסירי קבל , מה יתהללו , ומה חפץ מלאו
בה ? עובדים עפרות זהבם , משתחוים לערימת כסף ,
ויאכחו שוא בורח כנפים לעוף שחקים , לרכוב ממעל סרפים ,
להסתופף תחת כסא כבודו , שמה פיסים לא ימודו , ולא
יסופרו הצמות , עמל ויגיעה אין , הפנע והמוק יקמו .
ואשומם על בני חים , יקנכרו במעללם , יאכחו אחריקם
וימרו נפשם לשרת נחבל , בחבל הלוז ! אשר יויה מעשים
ומוניים כרפיון יעוף , ועלימו יעבור אדם נכפם ועמל ולהב
הרגה ! להבות נפשו אחת דשנם קכביה ; והוא פחי שוגה
בשטחוני קבל כי קשחק לו מעט , קוציט לו שרביטה , יפוו
ויזנק כאיל עלי דשא , יסוג אחור , כלמוק נפשו , והוא
בעכרה ! גם אנכי אכלם , יחידתי כחולע נאחז בסנך סרעפי
(מומות שונות עולות על לבי ויורדות אדרי בטני) כרתי
אבריה ולא קוכל לשוב עוד אל בית אביה .

גם בהקיצנו נחנו כחולמים , רעים מחלומות לילה , מחוק

שוב

שוא תתחלפנה כל היום ללחוש לחנו / נתרועע בחוות
מרעים / נרננה בחברת משוררים / שנון על שנון / רנה על
רנה / עד יעבור קול קרועת סוס / יתרדון סורבי לבבנו /
נכול תרלה ונשמע : לבדנו ! — היה עתה התענוגים /
הסעיפים והסרעפות תימו ? קשרתי חפלי ויטעי נחבלי
קבל / וקורי עכנים ענים מכלם / רוח כי יעבור כרגע
ינתקם . —

(ה)

מה יפו חיי עדן / ומה נעמו מתענוגי הארץ ! שם
ישכנו פועלי לדק / ושמה מנת לחריקם / נעח ונשאן סביבם /
דמיהם כימי השמים / ומכוסם גבוה גבוה על מזרות תיומות /
אשר קנף וועם בלהנות שם תרלה ימטירו / ורוח בלהות
יפיץ בלהב על קריה יפיפיה . אין רגע בלי נגע / אין עת
בלי פגע / והמות יאנן בני תשפתו לירות ככל אשר יפנה .
אתה תרפת החדש ! תלעוש אחך / וכרגע גוי וממלכה יספו
יתמו / תנדוף לאומים / והמון גוים לפניך יאחון . אכואב
אורב גם שה תמים לא תרחם ? תרון על המלאות לערוף
אחת ממיטב הלאן / תנקם על דלקי תאנים ותתהלך
במשפחות / תקח בן מחיק אמו / יונק משדי אורנו / תנופף
ידך / הוי ! גם על נחור יד ושוד שכל / מחמד רופין /
נרכת הוריו ותאות הבנות / לקעוף הפרם בחנה / הסוסה
בנאנה . ככה תשתרר על יושבי חלך ! עקנותיך יורמו
תדיריס בארץ / קשת חרבך ירגזון / יסוגון כוכבים
ממסלותם ; תדוע גם על מעט עפר קשליך לימיך ? הן
פעמים ושלש ירדו חניך על לבי (ולבי מכאוב) . בירח אחד
נפלו שלשה מלחבי / שם ידידי ותאות נפשי יחד לעפר
נחתו / וכלם ברורים תהוניס לי .
הומן המעט הקל בי / הסב פניו ותיהן ? רעיוני נבהו גם
המה שחקו בי / רב שמחתך שיחמרו לי / רב שמחתך / קום !
שתה כום התרעלה והפרל כאחד אחיך / שם עיניך וסנא
ידידיך נמרוס / ודמעות אלחייך נוזלו / הרם קולך וקונן
עליהן

עליהו, לרם הומן לסר נגנסס • מה רב עלבונך ! איך
הסחיט רעם בלילה כל ימי סבוכך • זכור כי ימים יק ס,
מה רב טובם מאלה ! או ספקותיך כוס סבון נסקו, ורגליך
על נתיבי החמדות • ועקב טבעת בינון, כליותיך לנחה •
לכן לרורים התעטופים, לוררי בני חדס ! רגע לחנקס ועד
לרגיעה יחלופון • גם לי התקיקו מחמדי קבל, ומופר לא
לביתי, עד יפלח המוח בבדי, וכבודי לעפר יסכן • לנס
לפנה, לנה לביב, לר וחסך יסופני ! לולס לחרי בינותי,
לסחק על נפסי, ללעג על דוי, כי כאוני כמוסס, כל
הילורים הלח לקוגם נולדו • בני לס לחת, ולמס חתת
על כלנו זורח • הומן יקלע בלבנון פעם כה, פעם כה,
בחלום ובהקיץ, בנסף בלישון בסחר בנקר • כל יליר יורם
קונם הורקו, ובני עלב לפלג עקבו •

(ההמשך במחברורת הבאות)

משה במוהירר מענדל צבי •

מכתמים

על מחבר ספרי הבל

מה לך ולזמן כי עליו אנפת
להמיתו בהבלים ? והוא חפץ חסרך ?
כי לולא מחה הזמן אשר כתבת
נצח תשאר בין החיים כלמתך

ט• שלעזינגר •

השורד וחיועץ

חיועץ

עד אן תסכן נפשך לשרור ולמלאות גרונך ?
קח עצתי , קבץ על יד ושים למטמון הונך .

השורד

סכל ! אף אם בארמון מבצר אשימהו למשמרת
גם שם תמצאהו ידי כי אבא במחתרת .
אברהם בר״י שטערן .

על קבר איש כילי ואכזר

איך יזילו יורשים כספך צָבַרְתָּ
להקים לך פה מצבת אבן !
לוּ יכלת דַּבֵּר , למפזרים אָמַרְתָּ :
פַּנְסוּ ! כי לבי יהיה לי לאבן .

ש—כ .

יקשן איש פלאים

חוות ילור אשה כאלהים כל יורע
בכל מרחק יראה כל דבר סתר שומע
באמרי פיו יהפך התבל ומלואה לְאַיִן
אמר ואין תבואה וְזֶרַע , אף בונד הַיַּיִן
מוריש מעשיר , מחיה ממית , ישפיל אף ירים —
מי זה איש פלאים ? הלא זה — יקשן דובר שקרים .

הניל .